

# 'Hoe prepareer je een meeuw?' trekt volle zaal

André de Baerdemaeker [ecoloog, bureau Stadsnatuur Rotterdam (en part-time preparateur); debaerdemaeker@bureaustadsnatuur.nl]  
Liset Stoffers [educatief medewerker, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; stoffers@hetnatuurhistorisch.nl]

**D**e tentoonstelling 'Meeuw in uitvoering - over prepareren en verzamelen' nam de bezoeker van Het Natuurhistorisch mee achter de schermen van het museum. De expositie gaf antwoord op vaak aan museummedewerkers gestelde vragen: 'Waarom bewaart het museum dode dieren?', 'Hoe komt het museum aan de collectiestukken?', 'Maakt het museum dieren dood ten behoeve van de collectie?' 'Wie doet het snijwerk?' Te zien was hoe een meeuw, die model staat voor iedere andere soort vogel of zoogdier, via verschillende conserveringstechnieken bewaard en geregistreerd wordt. Opgezette meeuwen, balgen, skeletten en meeuwen in alcohol in verschillende stadia van preparatie waren te zien. Zeer illustratief uiteraard, maar toch gaat niets boven het echte werk. Daarom werd de tentoonstelling op donderdag 25 oktober 2012 opgeluisterd met een prepareerdemonstratie.

## Oranje LZ

Een preparateur en een educatief medewerker van Het Natuurhistorisch (de auteurs van dit stukje) hadden in de tentoonstellingsruimte plaatsgenomen achter een met instrumenten gevulde tafel. Het leidend voorwerp

van de demo was een op 18 februari 2011 in Strijen (ZH) gevonden zilvermeeuw (*Larus argentatus*) die via Vogelklas Karel Schot in het museum terecht is gekomen. De dode vogel droeg een metalen ring met een code van het Vogeltrekstation en een oranje kleurring met de zwarte letters LZ. Daardoor wisten wij dat meeuwenonderzoeker Roland-Jan Buijs de meeuw op 13 mei 2006 als volwassen vogel had gevangen en geringd in de broedkolonie van Moerdijk. Op basis van de lichaamsmaten werd gesteld dat het om een mannetje moest gaan. In de tussenliggende jaren bewoog Oranje LZ zich in de loop van zijn (bijna vijfjarige) leven tussen Moerdijk, Umuiden en de vuilstort van Breda.

De prepareerdemonstratie werd goed bezocht. Een buitenschoolse opvang kwam er speciaal voor naar Rotterdam. Ruim twintig kinderen, hun ouders en andere belangstellenden stonden ademloos te kijken hoe de meeuw werd uitgevild. Niet in de laatste plaats omdat het dode dier een karakteristiek aroma door de zaal verspreide. Onderwijl kwam het spervuur van vragen al snel op gang. Alle ins en outs van het prepareren, details over de meeuw, de achtergrond van

de preparateur en talloze ervaringen passeerden de revue terwijl het scalpelmesje door het meeuwenvlees ging. Zowel onder volwassenen als kinderen deed zich een opvallende tweedeling voor. Waar de een met de hand voor de mond en een vies gezicht de gang van zaken van een afstandje voorzichtig gade sloeg, stond de ander ontspannen met z'n neus boven het kadaver te keuvelen. Enkele sleutelmomenten in het prepareerproces deden de spanning in de van Roonzaal voelbaar oplopen. Zo viel uit het stilvallen van het publiek op te maken dat het moment waarop de schedel werd geopend om de hersenen en ogen eruit te vissen, behoorlijk wat indruk maakte.

## Doodsoorzaak?

Nadat de meeuw volledig uit zijn jas was gehaald werd de huid opzij gelegd voor een wasbeurt op een later moment. Nu kon het lichaam van de vogel aan een nadere inspectie worden onderworpen. De maag was leeg. Daarnaast was goed te zien dat tussen de ingewanden van de vogel veel bloed lag opgehoopt als gevolg van een inwendige bloeding. Wat een dergelijke bloeding teweeg heeft gebracht blijft giswerk, maar een ongeluk lijkt, ondanks de afwezigheid van uiterlijke verwondingen of botbreuken, de meest voor de hand liggende doodsoorzaak. Een alternatieve verklaring zou kunnen zijn dat de meeuw toch vergiftigd was met een anticoagulant - een middel dat het stollen van bloed tegengaat, zoals bepaalde soorten rattengif.

Wat in ieder geval wel duidelijk is geworden, is dat het op geslacht brengen van zilvermeeuwen op basis van lichaamsmaten geen eenduidige aangelegenheid is. Een blik op de geslachtsorganen van Oranje LZ wees dat ondubbelzinnig uit: het is een meisje. Uiteraard het is demonstratiemodel opgenomen in de collectie, als balg met catalogusnummer NMR 9989-003329. ◀



▲ De prepareerdemonstratie werd goed bezocht en nauwlettend gevolgd.  
(Vincent van Dordrecht | www.vincentvandordrecht.nl)